

landsk Kapital alene, og Forholdene paa Island er ikke saadanne, at de i al Almindelighed frembyder glimrende Udsigter for Tiltrækning af den internationale Kapital. Det er ikke sandsynligt, at Kapitalen i Fremtiden, saa lidt som i Fortiden, vil foretrække Island fremfor mangfoldige andre Steder i Verden, som frembyder ganske anderledes gunstige Betingelser for lønnende Arbejde. Løsningen af disse økonomiske Problemer kræver derfor ogsaa mere end en økonomisk Interesse, den kræver en national Interesse, som ønsker at hjælpe Island for Islands Skyld. Der er her som i mange andre Henseender et Omraade, hvor Danmark kan gøre Island betydelige Tjenester, men det vil ogsaa være rigtigt at sige, at kun Følelsen af Samhørighed og national Forpligtelse overfor Island vil formaa at bære disse Sager frem i Danmark. Løsner man Island fra Danmark, udskiller det af Riget, føler Island sig som staaende i Mod-sætningsforhold til Danmark, saa vil det Opfattelse kunne udvikle sig i Danmark, at Island er en os fremmed og uvedkommende Stat, og da vil det være vanskeligt at skaffe Støtte og Hjælp for det Arbejde, jeg her omtaler.

En god Forbundsoverenskomst maatte altsaa, naar den skal løse sin Opgave, støtte og bane Vej for Følelsen af Fællesskab, Følelsen af Samhørighed og Venskab. Men hvad er der nu egentlig i den hele Forbundstraktat, som virker i den Retning? Er den ikke meget mere — jeg henviser i saa Henseende ikke alene til Traktaten, men ogsaa til den Motivering af den, som foreligger i Form af Suverænitetsudvalgets hele Omtale af den —, er den ikke meget mere en Traktat, som indeholder Opløsningsbestemmelser, enten saadanne Bestemmelser, som fastslaar Opløsning straks, eller saadanne, som forbereder Opløsningen og baner Vej for den? Det eneste virkelige statsretlige Baand, som Forbundstraktaten opstiller mellem Danmark og Island, er jo Kongefællesskabet, og det vil fremgaa af de Udtalelser, som jeg her har citeret, at man paa Island ikke deler den højtærede Statsministers Opfattelse, naar han just nu ved Forelæggelsen her udtalte, at dette Forbund ikke var en blot og bar Personalunion. I al Almindelighed maa man dog paa den anden Side gaa ud fra, at en Personalunion mellem to Stater betyder noget mere, end at Staterne har fælles Konge, det maa dog ogsaa betyde dette — og maa naturnødvendigt være formet saaledes —, at de to Stater, selv om de er i blot og bar Personalunion, ikke kan komme til at staa

udadtil i Modsætningsforhold til hinanden. Derfor tror jeg, man kan gaa ud fra, at alle Personalunioner hidtil har forudsat et Forsvarsforbund, skønt man vel neppe kender Personalunioner, der nøjes med dette alene. Men det Forslag, som her foreligger, indeholder det modsatte af et Forsvarsforbund, et Spørgsmaal, som jeg senere skal komme tilbage til, fordi jeg tror, at de Bestemmelser, der her findes i Overenskomsten, ganske vist ikke i sig selv — Mangelen paa et Forsvarsforbund — kan være til nogen større Skade for Danmark, men jeg tror, at de er desto uheldigere for Island.

Men forinden jeg kommer nærmere ind paa at prøve Bestemmelserne i Forbunds-traktaten, saaledes som den foreligger, vil jeg gerne udtale mig om vor Stilling til selve Problemet om Adskillelse, til selve den Opløsning, som her foregaar af det danske Rige med Oprettelsen af Kongeriget Island. Jeg tager da Problemet op, saaledes som den højtærede Ordfører for Venstre (Kragh) her har fremsat det, og siger — idet jeg retter Spørgsmaalet ikke til andre, men til det konservative Parti —: Er det konservative Parti direkte imod Princippet om Folkenes Selvbestemmelsesret? og dertil vil jeg svare, at dette er vi ingenlunde. Vi er lige saa inderligt som noget andet dansk Parti paa Rigsdagen eller andre Danske overbeviste om, at de danske Slesvigeres Ret til ved Selvbestemmelse at komme tilbage til Danmark er af den allerstørste Værdi og Betydning, og jeg maa sige, at det forekommer mig, at man som dansk Rigsdagsmand ikke kan tænke sig en betydningsfuldere Oplevelse end at opleve den Dag, da vi maatte være i Stand til at hilse slesvigske Rigsdagsmænd velkomne i den danske Rigsdag. Vil vi da, vi Konservative, nægte Islænderne, hvad vi kræver for Sønderjyderne? Saaledes stilles Spørgsmaalet til os, og saaledes vil jeg ogsaa stille det her for at søge at klare det saa tydeligt som muligt. Jeg vil da dertil sige: Nej, det vil vi visselig ikke. Hvis Islænderne kræver Adskillelsen som en national Ret, vil det konservative Parti ikke nægte at være med dertil. Men et helt andet Spørgsmaal er, om vi betragter Islænderne som fremmede, som Udlændinge, saaledes at vi forvort Vedkommende — jeg siger for vor Vedkommende — anser Adskillelsen for en national Nødvendighed. Det synes mig at være berettiget overfor Nødvendigheden af det islandske Krav at betone, at saaledes har dansk Opfattelse aldrig været og vil neppe blive. Jeg mener, at vi Danske og